

JARKA KUBSOVÁ

Přeložil Matouš Hájek

Na marších

≡ KNIHA ZLIN

Na marších

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

 KNIHA ZLIN

Jarka Kubsová

Na marších – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

**Na
marších**

Originally published as „Marschlande“ by Jarka Kubsova
Copyright © S. Fischer Verlag GmbH, Frankfurt am Main 2023
Translation © Matouš Hájek, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-7662-763-5

ISBN e-knihy 978-80-7662-772-7 (1. zveřejnění, 2025) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7662-773-4 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7662-768-0 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

JARKA KUBSOVÁ

Přeložil Matouš Hájek

Na marších

Tohle je ženský text, sepsaný v jednadvacátém století.

Jak pozdě už je.

Jak moc se změnilo.

Jak málo.

Doireann Ní Ghríofa: *Přízrak v hrdle*

Tato kniha je dílem fikce, dílem inspirovaná skutečnými událostmi.

POSTAVIT HRANICI TRVALO déle než obvykle. Chlapi na stavbě dřeli dva dny v kuse. Měla vyrůst před jižními branami města, na louce mezi rameny Labe. Na tamních marších se rozkládala vesnice, z níž čarodějnice pocházela.

Pochop hekal a nadával. Středový kůl odmítal ve vlhké jílovité hlíně držet. Přikázal svému pomocníkovi, aby vyhrabal hlubší díru a při zatloukání se do toho víc opřel, dokud kůl nestál alespoň jakžtakž rovně. Neméně obtížným úkolem bylo shromáždit potřebných osm sáhů dřeva. Museli ho navozit z daleka, protože lesy byly v těchhle končinách vzácné. Většinu stromů lidé pokáceli hned u země a použili na podpal. Posledních pár zim nemělo konce, v několika letech to dokonce vypadalo, jako by jaro nadobro zmizelo ze světa. Byl březen, pořád ještě mrzlo, ale ve vzduchu už byla cítit předzvěst jarního probouzení. Navzdory všem těžkostem to mužům dodávalo bezděčnou radost do práce. Tiše si pro sebe pískali, bezmyšlenkovitě, spontánně poslepované melodie. Když měli pohromadě dostatek kmenů zhruba o tloušťce lidské paže, osekali z nich větve a odložili je stranou. Nanosili klestí a od sedláků si vyžádali slámu. Ti se jí vzdávali neochotně, tím méně, když zjistili, čemu má posloužit – i slámy byl totiž nedostatek.

Ráno v den popravy dorazili pochop a jeho pomocník hned za rozbřesku a znovu se pustili do práce. Z luk a říčních ramen

se zvedala mlha a na obloze se mísila s kouřem stoupajícím z doškových střech selských stavení a chalup, jež se krčily za hrázemi v povětšinou marné snaze najít ochranu před vodou. Povodeň se krajem proháněla, kdykoli se jí zachtělo. Muži si mnuli oči, ale stále nedokázali zaostřit. Nad pustými poli se každou chvílí rozeznělo volání kukačky. Zvěstování ďábla, říkali nanovo někteří. Už by hledali ďábla i v kukání, ušklibali se jiní, ale jen potajmu. Když někdo popíral existenci ďábla, hned na něj padlo podezření. Přesvědčovat lidi, že vlastně žádný ďábel není, koneckonců platilo za jeho největší lest.

V oknech selských stavení a chalup plápolaly svíce a hořely louče, v kotlíkách se vařil hrubý ovesný šrot k snídani, ze dveří začínali vycházet lidé. Děvečky tahaly vědra, čeledíni nabírali vodu ze studní, sedláci a jejich pomocníci se skláněli nad ornou půdou. I oni cítili, že přišel březen, cítili ho v kotech a v chladné zemi jako dlouhý výdech. Obhlíželi svá políčka a plánovali, kam letos zasadí zelí a kam fazole. Na louce nedaleko jejich domů právě vyrůstala hranice. Tomu místu se vyhýbali.

Pochop a jeho pomocník teď museli naskládat kmeny na sebe, nejdřív podélně, pak příčně, a vytvořit jakousi podkovu kolem středového kůlu. Volné prostory mezi kmeny se vyplňovaly větvičkami, klestím a slámou. Nakonec, až když byla čarodějnice přivázaná ke kůlu, se otevřená strana podkovy vyplnila poleny. Dřevo jí mělo ze všech stran sahat až k bokům. Pomocník ale postavil podestu příliš nízko a starý pochop mu teď spílal a žádal nápravu. „Musí na ni být vidět,“ zamručel. *Ty, kteří hřeší, kárej přede všemi, aby se báli i ostatní.* Lidé nad jeho povoláním ohrnovali nos, pochopovi by nikdo nesvěřil

víc než nádenickou robotu, on ale dobře věděl, co stojí na tabuli hamburského městského práva, a to bylo víc, než věděla většina ostatních.

Přimhouřil oči a zadíval se na oblohu, kde se kupily tmavé mraky. Kdyby nakonec opravdu přišel déšť, musel by obstarat smůlu a dřevo s ní potřít, aby se vůbec rozhořelo. „Jí by přišlo vhod,“ usoudil mladík, „kdyby dřevo navlhlo. Bude víc čadit a ona se rychle udusí.“ Déšť ale nepřišel a dřevo zůstalo suché.

Během dopoledne vysvitlo z mlžného oparu mraků chabé slunce a louka se začala plnit. Jako první přiběhly děti s řídkými vlasy a popelavou pletí, motaly se kolem pomocníka, který tak musel bedlivě střežit své dmychadlo a smolnice. Čas od času na ně výhrůžně zadupal a děti se pokaždé s křikem rozutekly. Nedlouho po nich dorazili i první dospělí. Většinu z nich tvořili místní a mezi nimi pár přespolních. Na mnohých byla patrná úleva, jako by už ve vzduchu cítili vítězství: vesnice se vymaní z vlivu čarodějnic, ďáblův plán bude zmařen a zlo poraženo. Někteří nebyli tak skálopevně přesvědčeni o správnosti této cesty, nahlas ale nic neříkali.

Zanedlouho už všichni neklidně natahovali krk, přešlapovali na místě a na botách jim zůstávaly přilepené velké hrudky tuhé, namodralé tmavé hlíny. Vytlačené důlky stop se plnily vodou. Nad poli se proháněl štiplavý nárazový vítr, cuchal vlasy, zvedal sukně, plíživý chlad se vkrádal až do morku kostí. Všichni to věděli a tiše akceptovali, zdejší vítr nešlo nijak zkrotit. V místě, kde končila obecní pole, se konečně objevili koně táhnoucí káru na dobytek.

Náhle se rozhostilo ticho, i vítr se na okamžik utišil. Všichni vyhlíželi spřežení, které se pomalu blížilo k nim. Po chvíli

dokázali rozeznat první obrysy. Jeden z přihlížejících si zakryl dlaněmi oči, hned po něm další, ozval se výkřik, vyděšené zasténání, první modlitba a pak už se stejné zděšení zmocnilo všech, kteří tu stáli a na vlastní oči viděli, co vůz přiváží.

PŘED BOUŘKOU

NA POLÍCH ZA DOMY se něco mihlo: postava, snad i několik postav, to Britta nedokázala dost dobře rozpoznat. Bylo časně ráno na konci října, krajina se teprve začínala probouzet z mlhy a tmy. Širé a rovinaté maršové louky, ojedinělé shluky holých korun stromů, několik topolů čnějících vysoko k obloze jako úzké sloupy. Od příchodu podzimu se téměř každé ráno zvedal z polí a říčních ramen opar, jako by chtěl místním připomenout, že žijí v nížině u Labe. Stála sama na kraji silnice a očima vyprovázela školní autobus, do kterého právě nastoupily její děti. Mávala, dokud jí autobus nezmizel z dohledu, ačkoli věděla, že se po ní ti dva ani jedinkrát neohlédnou. Do Ochsenwerderu se přistěhovali před více než třemi měsíci, ale Mascha a Ben nevynechali jedinou příležitost, kdy mohli dát najevo, že si tu připadají jako na konci světa. „Brzy si na všechno zvykneme,“ ujišťovala je Britta vytrvale. Při poslední takové slovní výměně Mascha otráveně obrátila oči v sloup. „Jasně, mami. Fakt seš o tom tak přesvědčená?“ zeptala se a s rozevlátými vlasy oddusala pryč. Britta v tu chvíli nevěděla, co se jí dotklo víc – jestli tón, který na ni třináctiletá dívka poslední dobou nasazovala stále častěji, nebo skutečnost, že ji prohlédla.

Jediný, komu místní klima zjevně svědčilo, byl Philipp. O víkendech, a někdy i v týdnu, když přišel z práce domů

dřív, se převlékal do pracovních kalhot s páskem na nářadí, sekal trávník, čistil dlažbu, vybíral nečistoty z okapů. Občas se na chvíli zastavil, dal si ruce v bok a prohlížel si dům a zahradu. V takových chvílích vypadal spokojeně jako už dlouho ne.

Autobus vklouzl do mlhy, zbyla z něj už jen koncová světla. Zhruba ve stejné výšce, kde se Brittě dva červené body ztratily z dohledu, uviděla na poli pohyb. Temný stín se zvedal a zase klesal těsně nad zemí hluboko v mléčném oparu. Na okamžik zaváhala, pak si přitáhla kabát těsněji ke krku a vykročila po silnici, která vedla ven z města. Chtěla zjistit, co se tam vpředu pohybuje. Silnici ve skutečnosti tvořila hráz s vrstvou asfaltu, ostatně jako téměř všechny místní cesty, které ležely na korunách hrází a připomínaly železniční náspy, takže člověk měl často pocit, jako by si okolní krajinu a domy prohlížel z okýnka vlaku. Z některých domů vykukovaly nad úroveň hráze jen hřeben střechy a dvojice oken, jako čelo a oči někoho, koho zajímalo, co se tam nahoře děje a kdo se po hrázi pohybuje.

Žena po čtyřicítce s tmavými, polodlouhými a obvykle rovnými vlasy, které se však nyní, v důsledku všudypřítomné vlhkosti, neustále vlnily, žena třesoucí se zimou s trochu křečovitým výrazem ve tváři, takový se jim teď skýtá pohled, pomyslela si Britta. Když tu chtěl člověk na sebe strhnout pozornost, stačilo, aby se bez zjevné příčiny procházel po okolí. Většina místních jezdila autem, výjimečně na kole, a když už se někdo vydal ven po svých, šel vyvenčit psa. Ulevilo se jí, když za sebou nechala poslední domy a spolu s nimi i pocit, že ji někdo sleduje. Nalevo i napravo ležela už jen pole, většina z nich čerstvě zoraná, s tmavými, ven vyvrženými

vnitřnostmi, jako by je někdo rozškrábal. Ve vzduchu byla cítit půda a mokré listí. Čím byla blíže poli s postavami, tím ostřeji se rýsovaly jejich siluety, velké a šedé, natěsnané u sebe. Opar prořídil a výjev byl jasnější. Jeřábi. Byly jich desítky – našlapovali pomalu, pohybovali se těsně nad zemí jako přízračné bytosti, žádný křik ani volání, nevydali ani hlásku. Viděla je už dřív, jednotlivě, číhali nehnutě na maršových loukách a na březích Labe jako sochy. Ale teď jich tu stálo tolik, jako by měli schůzi. Pak jí to najednou došlo, určitě táhnou na jih a tady jen odpočívají. Jeden z ptáků se na ni zpřímá zadíval, jeho tmavožluté oči ji probodly přísným, skoro až zlým pohledem, i když jen na moment. Zvrátil hlavu, natáhl krk, celý se načepýřil a vyrazil ze sebe táhlý hrdelní zvuk, který zněl jako výkřik, tak hlasitý, až sebou trhla. Ihned se k němu přidali ostatní, zobák za zobákem, jeden z nich se zvedl, pak další a najednou se všichni ptáci odlepili od země a vystřelili k nebi. Ještě chvíli se vzduchem neslo ptačí skřehotání a pleskání křídel. Když dozněl i poslední zvuk, rozhostilo se najednou znovu ticho, až měla dojem, jako by ji předtím jen klamaly smysly. Zůstala stát jako přikovaná, ztracená a neschopná přemýšlet, a protože nevěděla, co si počít, vydala se dál do krajiny, která ji obklopovala. Když se k tomu okamžiku později vracela ve vzpomínkách, připadalo jí, jako by ji něco táhlo, vábilo dál.

Žili tu víc než tři měsíce, a ještě nestihli Ochsenwerder a jeho okolí ani pořádně prozkoumat. Philipp o víkendu nevytáhl paty z domu, a tím spíš neměla šanci pochodit s návrhem na procházku u dětí, zejména když se ochladilo a člověku fičel ze všech stran do uší ostrý vítr a do tváře mu bičoval déšť.

Jak odlišně to tu vypadalo, když se sem poprvé přijeli podívat! Léto bylo v plném proudu a předměstí překypovalo životem. „Vítejte na marších, zeleninové zahradě Hamburku,“ prohlásila tehdy makléřka. Bez špetky nadšení. Odříkala to stejně, jako když jim popisovala vybavení domu a energetický štítek. Potenciálním kupujícím nebylo třeba nic vnucovat ani přikrášlovat, lidé brali vše, co se na trhu objevilo, v jakémkoli stavu a bez ohledu na cenu. Jen Philipp zůstával netečný a vybíravý. Dokud nepřijeli sem. „Bereme to!“ zvolal dříve, než vůbec vyšli do patra.

Britta ho ohromeně chytila za ruku. „Neměli bychom si o tom nejdřív promluvit?“ Ale Philipp byl k nezastavení. „Tohle je ono, Britto! Tohle je ono!“ rezonoval jeho hlas prázdnými místnostmi. Ani si nepamatovala, kdy ho naposledy viděla takhle nadšeného. A najednou si uvědomila, že možná právě došli do cíle. Hledali tak dlouho, že se z toho pomalu stával rituál: prolistovat inzeráty, domluvit termíny prohlídek, ověřit informace a vyslechnout si odmítnutí, případně dát od nabídky raději ruce pryč. A tak pořád dokola v nekonečné honbě za snem: o domě se zahradou a houpačkou pro děti, o něčem, co by patřilo jenom jim. Tak tohle je ono, došlo jí najednou, a místo aby cítila radost, dolehla na ni děsivá tíseň.

„Otevřený sprchový kout! A bezesparová dlažba!“ zaslechla, když Philipp zjevně objevil koupelnu. „Je to dokonalé, Britto! Pojď sem, to musíš vidět!“ Šla za jeho hlasem, prohlížela si holé bílé stěny, otevřený půdorys domu. Všechno jí připadalo příliš velké, příliš chladné, příliš prázdné. Ale fajn, to se jim vlastně hodilo. Až si dům zabydlí, bude vypadat jinak. Nakonec si přece přáli hodně místa, pro každé dítě vlastní pokoj.

Tady byl dokonce i pokoj pro hosty a pracovna. Kdo by o něčem takovém nesnil. A toho světla! Dralo se dovnitř ze všech stran obřími okenními tabulemi. U domu stál košatý buk se záplavou tmavého listí. Takový strom by houpačku jistě unesl. Jen děti už byly na houpání trochu velké. Zarazila se. Něco na om stromě se jí nezdálo. Jeho kmen. Vyrůstal ze země jako spletenec několika samostatných kmenů.

„Vícekmén.“ Leknutím se otočila. Za ní stála makléřka. Britta jí věnovala podrážděný pohled. „Tak se dřív získávalo dřevo na podpal. V těchhle končinách to byla vzácná komodita. Seříznul se hlavní výhon, a jakmile vyrašily nové, seřízly se i ty, a tak pořád dokola. Takhle staré stromy se u nových domů jen tak nevidí.“ Britta zaujatě přikývla, zatímco makléřka měla stále tentýž lhostejný výraz. Nejspíš ten dům beztak nezískají, nezdálo se, že by k nim chovala zvláštní sympatie a venku už čekali další zájemci.

„Jestli se chcete ještě podívat k Labi, stačí jít rovně za norem, je to jen pár kroků,“ navrhla makléřka na závěr prohlídky a ukázala nalevo od domu. Ale Philippa napadaly stále další otázky, jeho výslech nebral konce. Když se konečně vyčerpál, popošli kousek dál, aby se porozhlédli. Britta bloumala pohledem po okolí a její skepse se, nezávisle na její vůli, pomalu rozplývala. Na polích, která se rozkládala hned za domem, se táhly řádky zeleniny, bylinek a květin: prvosenky, sedmikrásky, netýkavky. Od střech bezpočtu skleníků se odráželo slunce. A pak tu byla řeka. Voda se tmavomodře leskla, u břehu se cachtaly výskající děti. Koryto lemovalo vysoké rákosí, ve kterém kvákali chřástalové a čejky. Philippa i ji ten pohled ohromil. Nemohli uvěřit tomu, že tohle všechno se nachází

jen půl hodiny autem z centra Hamburku. Domem si pořád nebyla tak jistá jako Philipp, ale v okolní krajině něco cítila. Bylo tu krásně, to bez debat, ale nešlo jen o to.

A najednou se jí vše rozplynulo před očima. Připadala si, jako by sedla někomu na lep, jako by naletěla přírodě na nějaký laciný trik a ta jí teď škodolibě nastavovala svou pravou tvář: tmavá pole zela prázdnotou, vše živé se kdesi skrývalo, stěhovaví ptáci odtáhli, rákosí uschlo, krajina vybledla a rozhostilo se v ní hrobové ticho. Na stromech se křečovitě drželo posledních pár rozechvělých listů, ale vítr se chystal strhnout i je a obnažit všechno až na kost. Ta představa v ní probouzelá zvláštní druh strachu. Jako by se tu pak mělo objevit něco, co rozhodně nechtěla vidět. Přesto pokračovala dál, odbočila na stezku, kterou neznala. Napravo i nalevo od hráze stálo pár roztroušených domků, zanedbané zahrady, zašlá cedule *Rychtářská jizba* lákala na řízkové hody, ale budova vypadala opuštěně. Míjela varovné žluté cedule s nápisy jako *Soukromý pozemek* a *Vstup zakázán*. Visely téměř u každého vjezdu, u každé odbočky na polní cestu nebo pěšinku. Na rozdíl od místní krajiny měli její obyvatelé zjevně co skrývat.

Ze zatáčky se vyřítilo auto, vůbec ho neslyšela přijíždět. Řidič ji zaregistroval, na poslední chvíli strhl volant a jen o vlásek minul fasádu jednoho z domů. Nemusel zajíždět daleko, většina budov stála těsně u vyasfaltované hráze, některé přiléhaly k vozovce tak těsně, jako by z ní vyrostly. Místním osadám se říkalo řadové vesnice, protože tvořily souvislou zástavbu podél hrází. Většina z nich postrádala přirozený střed nebo centrum. Selská stavení stála hned vedle bytovek a starých chalup, které stavební úpravy změnily často k nepoznání.

Na několika místech stály řady domů přilepených k sobě a pak zase dlouho nic.

Nově k nim přibýly budovy, z nichž jednu teď vlastnili s Philippem: krychlovité konstrukce s hladkou omítkou, velkoryse pojaté prosklené fasády směřující do zahrady, nástavba v patře uzavřená plochou střechou. Trčely z krajiny jako cizorodé prvky. Kontrastovaly zejména se starými selskými staveními, na které tu člověk sem tam narazil. Řada jich prošla staletími téměř bez úhony. Většina z nich měla rozsáhlý a dlouhý půdorys, ozdobné fasády z pálených cihel a střechy svažující se blízko k zemi pokryté jednolitou masou šedých došků: působila přirozeně, jako by tu stála od nepaměti. V takových staveních bydlel obvykle hospodář zvaný láník, přčetla si někde. Podle lánů, jak se říkalo pravidelným parcelám, na které byla místní krajina kdysi rozkrájená jako bublanina. Kolem takových domů procházela vždy trochu pomaleji, snažila se je prohlédnout, aniž by příliš okatě zírala. Nejradši by se však zastavila, položila ruku na zjizvený povrch světle červené pálené cihly a zeptala se: Na co si vzpomínáš? Co všechno už jsi viděla? Koho jsi chránila? A před čím?

Takový dům by byl splněný sen. Nechala by ho zrekonstruovat, ale citlivě, aby se zachoval jeho původní charakter. Líbily se jí staré věci, věci nedokonalé, popraskané nebo poslepuvané, takové, které se někdo pokusil zachránit. Kde ostatní viděli haraburdí, viděla ona krásu a potenciál. Dokázala vyčítit příběhy, které by takové předměty mohly vyprávět. Někde se dočetla, že původ věcí je jako předmět zavěšený mezi střešními trámy, člověk ho nevidí, ale přesto tam je. Pravidelně Philippovi ukazovala nebo přeposílala podobné inzeráty:

došková střecha, členitá okna, před rekonstrukcí. „Zase ty tvoje ztrouchnivělé stodoly,“ odbyl ji pokaždé. S povzdechem vyhlížel každý její úlovek z blešího trhu, oprýskané komody, staromódní keramické hrnečky a vázy – i její úvahy nad jejich původem. Sám dával přednost jednoduchosti a funkčnosti. Pestrou směsí vybavení jejich bytu ve starém činžáku prezentoval návštěvám jako eklektický styl. Staré domy nicméně odmítal. Nevypočitatelný běh na dlouhou trať, s takovou nemovitostí by byly samé starosti. Jí přišel stejně tak nevypočitatelný dům, který si nakonec pořídili. Ačkoli měli našetřeno, museli si vzít obří hypotéku. Připadala jí nesmírně svazující a probděla kvůli tomu celé noci. „Budeme dál bydlet tady a našetřené peníze si radši užijeme, co ty na to?“ zeptala se ho v žertu v předvečer posledního termínu u notáře. On jí místo toho znovu vypočítal důvody, proč se jim nákup domu i navzdory horentním cenám stále vyplatí, především s ohledem na stáří. Tímhle argumentem ji pokaždé odzbrojil. Když si po dvanácti letech částečných úvazků představila, jaký jí asi vyměří důchod, udělalo se jí nevolno.

Před ní se v korytě, tiše a nehybně, převalovalo mrtvé rameno Labe, jemuž místní říkali Gose. Těžko uvěřit, že patřilo ke stejné řece, jakou tu viděla v létě. Ve vodě se zrcadlilo pošmourné nebe, její bahnivě zbarvená hladina působila smutně. Možná ji tak ale vnímala jen proto, že už nějakou dobu věděla, jak rameno vzniklo. Bývalo jedním z toků Labe, ale už celou věčnost jej od řeky oddělovala přehrada, která mu bránila v kontaktu s jejím prouděním a přílivem. Takhle se tady zacházelo s divokými živly běžně, jinak hrozilo, že se příliš rozbují. Krajina byla zkrocená, plánovaně kultivovaná,

kontrolovaná, držená na opratích. Jakmile člověk vykročil ze zastavěné oblasti, vypadalo to všude podobně, rozparcelovaná políčka, silnice jako podle pravítka, ploché maršové louky, vyrovnané říční břehy.

Na dalším rozcestí se Britta zastavila a udiveně se rozhlédla. Najednou nevěděla, kde přesně je. Zabloudila. Tady, v téhle přehledné, rovinaté krajině. Málem se rozesmála. Otočila se a pokusila se najít nějaký povědomý opěrný bod, ale bez úspěchu.

Pak v dálce před sebou zahlédla střechu menší chalupy. Cesta k ní protínala krajinu jako šíp. Rozhodla se po ní vyrazit. Po chvíli spatřila zahrady, které k chalupě musely patřit. Na několika místech ještě trčely ze země uschlé stonky rostlin s obřími, k zemi svěšenými listy, černými a kožnatými jako křídla netopýrů. Jako na všech zdejších polích táhly se i tady vodní příkopy, někde se dočetla, že spojovaly téměř veškerou zemědělskou půdu v oblasti jako síť nebo živý organismus. Některé příkopy byly široké a patrné už z dálky, jiné šly rozeznat jen díky rákosí, jehož hlavičky vykukovaly z půdy v dlouhých řadách. Okraj cesty sem tam lemovaly u sebe stojící vrby, často ořezané až na hrbolatý kmen. Ty, které ještě měly větve, vypadaly jako lidé se zvednutýma rukama.

Jak se Britta blížila ke starému stavení, uvědomila si, že je něco jinak. Nefoukal vítr. To nebylo běžné. Dorazil někdy během září, většinou dul ze všech stran najednou, proháněl se bez zábran přes pustá pole, cloumal a škubal, tahal za oblečení a otravoval v uších. Dnes ale panovalo nezvyklé bezvětří. I obloha vypadá zvláště, všimla si, jeden mrak vedle druhého, všechny šedé, jen některé vroubily ostře žluté pruhy, téměř

dozelena. Takové nebe ještě neviděla. Jako by člověku radilo, aby se nejkratší cestou vrátil domů. Jenže ona teď právě nevěděla, kudy se domů jde.

Konečně došla k chalupě. Na návětrné straně byly došky pokryté zeleným mechem, lomenice oprýskaná, každé okno jinak vysoko, vše křivé a zohýbané. Do trámu v lomenici byl vyrytý dlouhý nápis, který od cesty nedokázala rozluštit, ať se natahovala sebevíc. V zahradě rostly ovocné stromy, které už musely být prastaré. Černé chrupavčité větve trčely v nepřírozeně vykloubených úhlech do všech stran, jejich povrch obrůstaly zelené šupiny lišejníku. Dům byl potemnělý, zjevně neobývaný. Vsadila by vlastní život, že takové prázdné stavení brzy někdo koupí a zrenovuje – nějaký šťastlivec, pomyslela si. Pak si všimla, že se z komínu kouří. Měla už chalupu za zády, když se ještě jednou ohlédla. Leknutím sebou trhla, kolem domu se něco mihlo. Na poslední chvíli, než zmizela za rohem, si stihla všimnout, že to byla jen velká kočka.

Když se pak Britta podívala před sebe, s úlevou rozeznala na obzoru špičku kostelní věže v Ochsenwerderu. Teď už se dokázala zorientovat, a když bude mít štěstí, dorazí domů dřív, než přijde bouřka. Podívala se na hodinky. Měla před sebou volný den a umínila si, že konečně zamete poslední stopy chaosu, který vznikl při stěhování. Po celém domě pořád zakopávali o krabice, některé otevřené a rozhrabané jako pozůstatky hledání zatoulaných věcí, které se neobešlo bez nadávek. Nedokázala pojmenovat, co přesně jí bránilo vybalit. Pokaždé do toho něco vlezlo.

Možná to způsobilo utrpení, které zažívala při balení. Ne snad kvůli práci samotné, ale kvůli tomu, jaké pocity v ní ten

proces vyvolával. Chtěla využít příležitosti a zbavit se všech nepotřebných krámů. Vybavila se bednami a pytlí na odpadky. Plná elánu se pustila do práce a náhle bezradně čelila příliš těsným džínům, které, jak tušila, už nikdy nedopne. Céděčkům, která mívala tak ráda, ale už roky si je nepustila. A pak tu bylo miniaturní oblečení po dětech. Představa, že by ho měla vyhodit, jí vháněla slzy do očí. A její staré vizitky:

Dr. Britta Stoeverová

výzkumná pracovnice

Geografický ústav, Hamburská univerzita

A dávno zneplatněná vstupní karta do univerzitní budovy. A čtyři metry široká sbírka pořadačů s materiály, které shromáždila při psaní disertace: *Dopady antropogenních zásahů do krajiny na mikroklima degradovaných slatinišť na příkladu regionu Schneverdingen*. Pokryté vrstvou prachu. Co si s tím počít?

Vůbec jí do té doby nedošlo, kolik z těch věcí už přestalo být k užitku. Čím víc jich vytahovala, vysypávala, odsouvala stranou, tím víc prachu se vířilo a poletovalo vzduchem. Když přizvedla noční stolek, vyběhl zpod něj velký černý pavouk a schoval se pod podlahovou lištu. Vyskočila a uprostřed tohoto chaosu začala jako pomatená uklízet, vysávat, utírat špinu. Bylo to jako poslední dotek, jako rozlučka, cítila, že se blíží okamžik, kdy už do jejího života nebude patřit ani tenhle byt, a bolelo jí to.

Po nějaké době přišel domů Philipp, našel ji v tomhle stavu, vzlykala a drhla, co jí přišlo pod ruku, jako smyslů zbavená. Vyděšeně ji objal. „Copak se děje?“

„Prostě jen nemůžu uvěřit, že na život v tomhle bytě budeme zanedlouho už jenom vzpomínat,“ pokusila se mu své

rozpoložení vysvětlit. „Pamatuješ, jak jsi sem v autosedačce poprvé přinesl Maschu a po ní i Bena? Tamhle udělal své první krůčky.“ Měla pocit, jako by tu nechávali kus sebe. A byla tu ještě jedna věc, která ji zneklidňovala jako neblahá předtucha. Ale o tom mu radši neřekla.

„Vytvoříme si nové vzpomínky,“ pokusil se jí utěšit. „V obrovském domě se spoustou místa. A budeme to přece pořád my, jen jinde.“

Dala tomu šanci, protřídila pár polic s knihami, oblečení uklidila do skříní. Přivrtala regál a pověsila zarámované fotky, oni dva, oni tři, oni čtyři vedle sebe. Dovolená na Maltě, Mascha s mezírkou mezi zuby, Ben na koloběžce. Starou komodu z dubového dřeva přišoupla ke zdi, roztřídila své nejoblíbenější keramické dekorace, ale nic se sem nehodilo. Na štukové omítce ve starém bytě vypadaly jejich věci dobře, tady většina z nich působila nepatřičně. Jako by její starý život do toho nového jednoduše nepasoval.

„Chystáš se tady vůbec zabydlet?“ zeptala se jí nedávno zděšeně její kamarádka Judith, když se k ní poprvé přišla podívat. Britta se začala vymlouvat na to a ono, stěhování přece znamenalo mnohem víc než jen vybalování krabic. Slíbila ale, že se do toho konečně pustí.

Z myšlenek ji vytrhly rozčilené pronikavé výkřiky. Kousek od krajnice se o něco hádala skupinka vran. Vylétly do vzduchu a zlostně se zase snesly, špičatým zobákem napřed. Raději rychle odvrátila zrak a zadívala se na domy, ke kterým právě směřovala. Nová zástavba, řadovky z červených cihel, šedé valbové střechy, zahrady s pravoúhlým půdorysem, cedulka

s názvem ulice. Dosud tudy projížděla jen autem, nejspíš proto si cedulky nikdy dřív nevšimla, teď ji ale název ulice udeřil přímo do očí.

Třída Abelke Blekenové

Nic jí to jméno neříkalo. V duchu si ho ale opakovala pořád dokola, jako něco, co si musí dobře zapamatovat. „Abelke,“ vyslovila potichu pro sebe. Znělo to tak nezvykle a krásně. Ráda by si ke jménu přiřadila i tvář. Uvázala si uzlík na šňůrce od mobilu, doma si ho vygoogluje. Z jednoho okna vykukla blondatá hlava dívky s dlouhými copy po obou stranách. Britta se usmála a užuž se chystala zvednout ruku, aby jí zamávala, hned to však zavrhl jako hloupost. Holčička beztak zírala netečně ven, jako by Brittu ani neviděla. Přidala tedy do kroku, domů jí chyběl ještě kus cesty a nebe se netvářilo o nic přívětivěji.

Otevřela dveře. Uvítal ji chemický zápach, směs nedávno použitých stavebních materiálů. Po delším pobytu venku jí připadal mimořádně intenzivní. Snad se tu bude cítit příjemněji, až bude dům konečně vonět jako domov. Rychle pustila rádio, hlavně už žádné ticho. Od chvíle, kdy se sem nastěhovali, potřebovala mít pořád něco puštěné, když byla doma sama.

Rozhlédla se kolem. Jako každý den i tentokrát čekal nepořádek po ranním shonu. Stůl plný drobků od snídaně, Philippovy hrnky od kávy. Před odchodem vypil vždy dvě espressa. Na každé si vzal čistý hrnek a dopité je pak nechal ležet na různých místech v domě. Chodba byla pokrytá uschlým blátem a pískem, který se každé ráno sypal dětem z bot. Uklidila nádobí, otřela volné plochy a nahrubo vyluxovala. Pustila

pračku a otevřela lednici. Byla skoro prázdná. Věděla, že během dne musí zajet nakoupit. Podívala se na krabice, vzpomněla si na svůj plán a dodala si odvahy a odhodlání: prostě jednu popadni a vyklid', aspoň jednu. Pak očima zavadila o telefon. Uzlík. Nechala krabice krabicemi a zapnula notebook.

Abelke Blekenová. 9200 výsledků za 0,52 sekundy. Na prvních místech byly jen zprávy z regionálních deníků, navíc staršího data.

Hamburger Abendblatt: Název ulice připomíná
tragický osud ženy
Bergerdorfer Zeitung: Abelke je zpátky doma
NDR: Rehabilitace pro čarodějnici?

Čarodějnici? Britta pocítila zvláštní vzrušení. Otevřela článek na Wikipedii, rychle prolétla těch pár stručných odstavců. Mezi zdroji našla odkaz na jakousi hamburskou kroniku. Klikla na něj a v prohlížeči se otevřela pověst o Abelce Blekenové, několikastránkový text sepsaný archaickým jazykem. Přečetla si první odstavec:

V celém Ochsenwärderu nebylo kolem roku 1530 krásnější dívky než Abelke Blekenové, jediné dcery zámožného sedláka. Kdo spatřil její růžolící tvář, pocítil i vprostřed zimy radost z jarního probouzení. Rodičům svým činila jen radost, každý ji měl rád, mládenci nezvali k tanci žádnou jinou. Ona se však vdávat nechtěla. – Minula léta. Rodiče zemřeli, Abelke zdědila hospodářství a vedla jej moudře a rozvážně...

Spěšně dočetla pověst do konce, poté otevřela i další články, které v rychlosti našla, některé jen prolétla, aby se nezdržovala. Nakonec zaklapla notebook, zaklonila se na židli a zadívala se z okna. Její představivost se rozjela na plné obrátky, viděla pronásledování a mučení, pomluvy a upalování, jak je zachycovaly knihy, filmy a dokumenty, které vždycky rychle odložila nebo vypnula, už jen z té představy se jí dělalo špatně. Teď už však před tím utéct nemohla, najednou bylo všechno tak zvláště blízko. Všimla si, že venku se zase zvedl vítr. Neslyšela ho, poznala to jen podle buku za oknem, který se třásl jako pominutý. Philippovo velké vítězství: energeticky šetrný dům nejvyšší kategorie, trojnásobná izolace, tepelně izolační kompozitní systém. „Tady netáhne,“ říkával hrdě. Jí naproti tomu připadalo, že dům vše dusí a umlčuje.

V tu chvíli něco bouchlo. Domovní dveře. Britta leknutím vykřikla. „Promiň, mami. To ten pitomej vítr!“ zaslechla Maschino volání z chodby. Rozčileně se podívala na hodiny. Opravdu, děti už měly po škole, vůbec jí nedošlo, že se tak připozdilo. Měla dojem, jako by se kus dne jen tak rozplynul. Pospíchala do kuchyně, aby ze zbytků zásob připravila něco k snědku, na nákup pochopitelně zapomněla. Rychle naházela pár věcí do mísy. Zatímco směs míchala, vzpomněla si na verš z dětské rýmováčky.

Noha žabky, stromu list, honem, děti, pojdte jíst.

„Fuj, mami, to je hnus!“ postěžovala si Mascha. I Ben svůj talíř znechuceně odstrčil.

Britta se zhluboka nadechla, chvíli vzduch podržela v plicích a pomalu ho vypustila ven. Tohle cvičení praktikovala u jídla často. Podobné komentáře slýchávala, i když jim připravila

něco lepšího. Vaření nenáviděla. Sama si vystačila s málem, rychle něco zhltnout, nasytit se. Od doby, co měla rodinu, už to nestačilo. Musela začít brát vaření vážně. Většinou se striktně držela receptů z kuchařek, které si pro ten účel pořídila, jinak neměla šanci. Pro Maschu a Bena navíc často hledala na internetu jídla, s nimiž prý u dětí nešlo šlápnout vedle. Jeden z nich přesto většinou ohrnul nos, remcal nebo se v jídle nimmal. V takových chvílích vždy zhluboka vydechla, pustila se do pátrání po nových receptech, předsevzala si, že bude přísněji odměřovat sladkosti, ale obvykle později ustoupila. Stejně jako teď. „Můžeme něco sladkého?“ zakňoural Ben. Mascha se přidala. Nemá na sobě make-up? všimla si Britta podrážděně, ale v myšlenkách byla zároveň úplně jinde, u jedné ženy na statku, před dávnou, dávnou dobou. Něco jim podstrčila a oba zmizeli ve svých pokojích. „Za chvíli si společně uděláme úkoly, ano?“ křikla ještě a posadila se zpátky k počítači.

Když přišel domů Philipp, nebylo ještě tak pozdě, ale venku už se přesto rozhostila černočerná tma. Stmívalo se tu tak náhle, jako by někdo přetáhl přes dům pytel. Rychle mu ohřála večeři, ale kvalitě jídla to neprospělo.

„Namažu si chleba,“ odtušil, přešel k lednici a dlouze si prohlížel její obsah. „Nemáme ještě Felsenkeller?“ Philipp měl tenhle rakouský sýr z nepasterizovaného mléka hrozně rád, mívali ho jen u pultu s lahůdkami, a ještě ne ve všech obchodech. Jí se z toho smradu dělalo nevolno, přesto ho Philippovi pokaždé koupila.

„Promiň, vůbec jsem dneska nestíhala nakoupit,“ odpověděla. Beze slov vytáhl zbytek goudy.

Posadila se vedle něj ke stolu. „Představ si, dneska jsem náhodou zjistila, že tady v okolí žila čarodějnice.“

„Opravdu?“ řekl a krátce k ní zvedl oči. Pak si přiklopil plátky chleba na sebe a zvedl se od stolu. „Poslyš, zní to zajímavě, ale já toho mám za dnešek dost, od rána jedna schůzka za druhou. Potřebuju si odfrknout, ale popovídáme si později, co ty na to?“ Odnesl si talíř mlčky do obývacího pokoje. Pozorovala ho, jak se svalil na pohovku, ještě jednou se posadil, aby se natáhl po ovladači. Tíše vyčkávala, jestli se k ní ještě otočí nebo jí věnuje alespoň kratičký pohled. Nic z toho se nestalo. Takhle to poslední dobou probíhalo běžně. Ale možná jí to tak přišlo jen proto, že za celý den většinou prohodila jen pár slov s dětmi a nemohla se dočkat, až se konečně vrátí domů a bude si moct promluvit s někým dospělým.

Snažila se potlačit pocit zklamání. Byl hotový z práce, to dá rozum. Sklidila nádoby do myčky, na lístek z trhačky bločku napsala „Felsenkeller!“ a přilepila ho na dveře lednice. Pak přichystala stůl na ráno. Z obývacího pokoje k ní pronikl hlas moderátora zpráv. Přijdou podzimní bouřky, zaslechla, na viděnou zítra na dušičky. Otřela do čista všechny plochy. Pak se postavila k oknu, odkud byl výhled na hráz. Vysoko na černé obloze se divoce proháněl vítr. Prudký náraz náhle chrstnul do okna přívalem deště, jako by mířil přímo na ni. Britta polekaně ustoupila a zkrřížila ruce. „Vypadá to, že bouřka bude silnější, než se zdálo,“ pronesla. Nejspíš moc potichu, protože Philipp jí nevěnoval pozornost a neodlepil oči od televize. Dál nervózně vyhlížela do temnoty, jako by v ní cíhalo něco, co může zpozorovat, jen pokud se bude dívat dostatečně dlouho. Ale jediné, co viděla, byl pokřivený odraz vlastní tváře.

DUŠIČKY

ABELKE BLEKENOVÁ VYSTOUPALA na hráz, aby si lépe prohlédla nebe, které se jí nechtělo líbit. Časně zrána přinesl severozápadní vítr těžká, tmavá mračna, ale teď vládlo nezvyklé bezvětrí, mraky zůstaly stát, ani se nehnuly, celé nebe potemnělo, jen úplně vzadu těsně nad obzorem zářilo ostré žlutozelené světlo. Řeka ležela v korytě, bahnivá hladina se ani nehнула, což bylo teď během října téměř pravidlem. Abelke stála na hrázi a střídavě pozorovala oblohu a zemi pod ní.

Za ní se rozkládalo její hospodářství. Hlavní budova, s rozsáhlým a dlouhým půdorysem, na štítu střechy dvě vyřezané koňské hlavy čelem k sobě. Došky na střeše byly bez chybičky, fasádu z pálených cihel rámovalo dubové hrázdění, světlé a pravidelné tak, že vypadalo jako dekorace. Po dvorku se promenádovaly výstavní slepice a husy, směrem na jih se v dlouhých rovných pruzích táhla pole. Do domu vedly vkusně natřené dveře a hned za nimi se nacházela předsín s udusaným jílem, vysoká a rozlehlá jako sál. Po levé straně byla obytná část domu, napravo stáje, kde stáli krávy a koně, bez výjimky zdraví a udržovaní. Uprostřed předsíně se nacházelo vyzděné ohniště. V dýmníku nad ním visely kousky vepřového bůčku a klobásy, z podstřešku voněla čerstvá sláma a ze spíže pečené ovoce a křížaly. Kam až oko dohlédlo, panoval pořádek, vše bylo čisté a na svém místě. Hospodářství patřilo

k nejhonosnějšímu v širém okolí. Trochu moc velké pro samotnou ženskou, říkali lidé, kteří rádi šířili klevety, ze všeho nejraději o Abelce. Ale hospodářství má v nejlepšímu pořádku, soudili někteří při pohledu na širé rovné plochy, které nehyzdil jediný krtinec. Kdo ví, kdo jí potajmu pomáhá, soudili jiní. Krásy pobrala vrchovatě, tvrdili mnozí. Ale nos má nahoru, dodávali. A spoustu dalších podobných poznámek. Nikdo jako Abelce tu nežil – samotná selka v hospodářství, kterému se tak dařilo, zamilovaná do muže, který nebyl místní, opovrhující všemi ostatními.

Za domem se Abelčiny polnosti rozkládaly až k příkopu na horizontu, teď, krátce před příchodem zimy, sklizené a holé. Nalevo od nich ležel pozemek Hennekeho Schwormstedta, jejího nejbližšího souseda. Když ji zahlédl na hrázi, připojil se k ní a jako ona se zadíval na nebe. „Myslím, že nejhorší máme za sebou.“ Bouřky je sužovaly několik posledních dnů, voda stoupala ve všech příkopech i říčních tocích. V Billwarderu a Neuengamme se prý protřhly hráze. Teď, poprvé za několik dní, se vítr utišil a všude zavládla úleva, že se jim větší neštěstí vyhnulo. Abelce takové pocity nesdílela. „Já myslím, že to nejhorší teprve přijde,“ odpověděla a významně se na souseda podívala, ostrým, bystrým pohledem, který její velké tmavé oči uměly opravdu dobře. Muž se rozhlédl, postupně do všech stran, a mezitím se nepřítomně drbal ve vousech, zpod nichž se drolily kousky suché lišejvité kůže. I Henneke byl na své hospodářství sám. Žena mu zemřela už před lety, od její smrti o sebe přestal dbát. „Vzdych se ani nehne,“ usoudil nakonec a vydal se na zpáteční cestu ke svému domu.

„Něco se na nás žene, něco horšího, než jsme zažívali dosud,“ řekla Abelke sebejistě a vykročila dolů po hrázi. „Zkus mi jednou věřit a radši si dobře zabezpeč své věci.“

Ale Henneke se jen zasmál a mávl rukou. Když se vítr uklidnil, vypustili sedláci dobytek zpátky na pastvu a pustili se do práce. Abelke své čeládce přikázala pravý opak. Henneke se rozchechtal ještě víc, když uviděl, jak Abelčina děvečka vyhání slepice a husy nahoru na sýpku, zavírá králičí klece a jak čeledín vynáší zásoby po žebříku zpátky na podstřeší. Přivazovali nástroje, které teprve ráno odvázali, a zatěžovali je kameny. Čeledín ani děvečka se nesmáli, dělali, co se jim řeklo, ale valný smysl v tom nespatořovali. Dokonce i prasata musela pod střechu, jako jediná zvířata měla vlastní venkovní chlév. S prasaty v domě nešlo vydržet. Čeledínovi dalo zabrat, než je zahnal. Jedna prasnice se mu vysmekla, vyrazil za ní, zakopl o jeden kámen, dopadl na druhý a nehezky si potloukl koleno. Zvířata musela vystoupat nahoru po úzké lávce, nechtělo se jim, a tak je tloukl. Mohl si to dovolit jen tehdy, když u toho nebyla Abelke, nesnesla, když se s dobytkem takhle zacházelo. Teď ale vyrazila za Leneke do Spadenlandu a na statek nedohlédla.

Pospíchala mezi poli, podél vodních příkopů, a už zdálky, jakmile se před ní vynořilo hospodářství Reymersových, hlasitě volala: „Leneke! Leneke!“ a doufala, že ji přítelkyně uslyší dříve než její manžel. Ten by ji určitě odbyl slovy: „Leneke má moc práce.“ A už i přicházel, Hein Reymers, jeden z místních mužů, kteří se jí nikdy nedívali zpřímá do očí, vždy jen úkosem někam za ni. „Leneke na tebe nemá čas!“ křikl.

„To je záhada, že ty máš čas vždycky,“ opáčila Abelke. „Mожná Leneke nestíhá, protože dělá tvoji práci?“